

Entreprenörskap och företagande i skolan

Slutrapport från ett länsövergripande RTP-projekt 2005- 2008
NUTEK , delprogram 1

<u>Innehållsförteckning</u>	<u>sid</u>
1. Sammanfattning	1
2. Bakgrund	2
3. Syfte	3
4. Mål	3
5. Projektorganisation	4
6. Finansieringsmodell	4
7. Modell för genomförande	4
8. Aktiviteter	4
9. Attitydundersökning	5
10. Diskussion	6
11. Resultatredovisning	6
12. Slutsatser	15
13. Framtiden	16

2. Sammanfattning

Projektet Entreprenörskap och företagande i skolan har pågått sedan hösten 2005 och avslutas juni 2008.

En kort tid för att implementera ett delvis nytt tänkande och en ny pedagogisk innebörd av ordet. Ca 5000 lärare och 24000 elever har varit direkt involverade i länet.

Alla kommunerna har varit med hela tiden med delprojektledare som direkta motorn i varje kommun. Projektet har samordnats av Regionförbundet Örebro som har svarat för den samordnade ekonomin och kontakten mot finansiärerna.

Projektet har finansierats av Sparbanksstiftelsen Nya, länsstyrelsen, regionförbundet Örebro, Nutek och kommunerna i länet. Ekonomiskt har projektet gått i hamn enligt uppgjord budget.

Allt flera lärare har sett entreprenörskap som ett sätt att utveckla pedagogiken men här återstår en del att göra. Från speciell aktivitet till ”normal” pedagogik är steget fortfarande rätt långt.

75 % av kommunerna har emellertid i sina skolplaner skrivit in entreprenörskap och entreprenöriellt lärande. Örebro kommun har tydligt i sin budget angett en summa till en tjänst som utvecklingsledare i entreprenörskap.

Andra kommuner gör också satsningar på utvecklingssidan. Flera kommuner kommer att vara med i den fortsatta satsningen på entreprenörskap inom Central Baltic.

En samlad regional strategi är av stor vikt för att hålla ihop arbetet i regionen och ge kommunerna stöd och inspiration i det fortsatta arbetet.

Av stor vikt är också att lärarutbildningen på Örebro universitet tydligare involveras i entreprenörskapsarbetet.

Tack

Tack till alla finansiärer, delprojektledare, alla förtroendevalda och engagerade ledare och personal ute i kommunerna som på olika sätt stöttat projektet och genom detta skapat förutsättningar för att vår region utvecklas, men fr för allt att våra barn och ungdomar står bättre beredda att möta sin framtid.

3. Bakgrund

Utvecklingsrådet i Örebro län (numera nedlagt) fastställde 2005 ett Regionalt Tillväxtprogram med det övergripande målet *”Ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv verksamt i en omgivning som karaktäriseras av positivt företagsklimat och en god livsmiljö”*.

Det regionala tillväxtprogrammet (RTP) i Örebro län fokuserade på bland annat entreprenörskap.

För att ytterligare spetsa uppdraget utformades ett delhandlingsprogram med fokus på grund och gymnasieskolan kallat *”Entreprenörskap och företagande i skolan”*.

Delhandlingsprogrammet togs fram under ledning av dåvarande Kommunförbundet Örebro län och i bred samverkan med samtliga kommuner i regionen.(bil 1)

Nutek ger i sin rapport 2004-08-31 *”Förslag till utökat nationellt entreprenörskapsprogram”* ett förslag fördelat på 5 delprogramområden nämligen

1. Entreprenörskap på grundskole- och gymnasienivå
2. Entreprenörskap inom universitet och högskola
3. Kunskapsutveckling hos företagsrådgivare och näringslivsutvecklare
4. Regionala entreprenörskapsprogram inom ramen för RTP
5. Underlätta tillståndsgivning på lokal/regional nivå.

Resultatet blev att Nutek fick i uppdrag att i samverkan med andra myndigheter och organisationer under åren 2005-2007 genomföra ett nationellt program för att främja entreprenörskap i främst grund & gymnasieskolan samt högskolan. Programmet kom att bestå av 4 delprogram enligt områdena 1-4 ovan.

Nutek möjliggjorde genom ett ansökningsförfarande ekonomiskt stöd till regionala satsningar. Kommunerna i Örebro län satsade på delprogram 1 och Örebro universitet på delprogram 2. Både universitetet och kommunerna erhöll utvecklingspengar. Till projektledare för delprogram 1 utsågs Sven-Erik Sahlén Kommunförbundet Örebro län, fr o m 2006 Regionförbundet Örebro.

Under hela arbetet har vi lutat oss mot denna definition av entreprenörskap:
” Entreprenörskap är en dynamisk och social process, där individer, enskilt eller i samarbete identifierar möjligheter och gör något med dem för att omforma idéer till praktiska och målinriktade aktiviteter i sociala, kulturella eller ekonomiska sammanhang”

4. Syfte

Nuteks syfte med delprogram 1 är att få fler entreprenöriella /företagsamma ungdomar både i och utanför skolan samt att öka kunskaperna om företagande hos både elever, lärare samt studie -och yrkesvägledare.

Vårt projektsyfte är

- att erbjuda alla elever och personal ett verktyg ,ett förhållningssätt som ger möjligheter att påverka och utveckla sin omgivning och sin entreprenöriella förmåga
- att skapa intresse och förutsättningar för samverkan med det lokala näringslivet och arbetslivet utanför skolan.

5. Mål

Alla barn och ungdomar i Örebro län

- är förtrogna med begreppet entreprenörskap och har utvecklat entreprenöriella egenskaper
- har fått uppleva känslan av att vara entreprenöriell
- möts av ett förhållningssätt som stimulerar till entreprenöriellt tänkande utifrån såväl jämställdhets – som mångfaldsperspektiv
- ges möjlighet att ta del av olika former av ”ta-sig-för-verksamhet” eller andra entreprenöriella aktiviteter
- ser det lika naturligt att bli egen företagare som att vara anställd

All personal och skolläring inom skolan i Örebro län

- är förtrogna med begreppet entreprenörskap och har förståelse för utvecklingen av entreprenöriella egenskaper
- har ett förhållningssätt som stimulerar till entreprenöriellt tänkande utifrån såväl jämställdhets – som mångfaldsperspektiv
- erbjuder barn och ungdomar olika former av ”ta-sig-för-verksamhet” eller andra entreprenöriella aktiviteter
- ser det lika naturligt att barn och ungdomar i framtiden blir såväl egna företagare som anställda.

Alla studenter och personal vid lärarutbildningen på Örebro Universitet

- är förtrogna med begreppet entreprenörskap och har utvecklat entreprenöriella egenskaper
- har fått uppleva känslan av att vara entreprenöriell
- möts av ett förhållningssätt som stimulerar till entreprenöriellt tänkande utifrån såväl jämställdhets -som mångfaldsperspektiv
- ges möjligheten att ta del av olika former av ”ta-sig-för-verksamhet” eller andra entreprenöriella aktiviteter
- ser det naturligt att använda sin kompetens inom olika sektorer av arbetslivet

Vår målgrupp och våra ingående parter ska per 2007-12-31 (projektet är förlängt tom 15 juni 2008) ha en i Örebro län tydligt upparbetad väg med fokus på entreprenörskap i grund och gymnasieskolan . Länets kommuner har med ”Entreprenörskap” i sina skolplaner som en ”garanti” för att utvecklingsarbetet utefter denna väg fortsätter.

6. Projektorganisation

Styrgrupp (repr fr länsstyrelsen, näringslivscheferna, regionförbundet) – Projektledare – Ekonom – Arbetsgrupp (Kommunala delprojektledare från varje kommun och i Örebro uppdelat på grundskolan och gymnasieskolan. Örebro hade dessutom en ansvarig i varje skolområde)

Styrgruppen har möts ett par ggr per år och stämt av handlingsplaner, utveckling och vissa inköp.

Arbetsgruppen möttes som regel en gång i månaden. Delprojektledarnas ansvar var att i kommunerna driva projektet, förankra, informera och till regionförbundet rapportera via lägesbeskrivningar och ekonomiredovisningar. Dessa låg sedan som grund för våra rekvisitioner hos Nutek.

7. Finansieringsmodell

Projektets finansiärer har varit Nutek, Regionförbundet Örebro, Sparbanksstiftelsen Nya, Länsstyrelsen och kommunerna. Varje kommun har haft tillgång till sitt eget ”bankfack”. Utifrån kommunens handlingsplan har man sedan drivit projektet, betalat och rekvirerat medel från regionförbundet. Fördelningen till kommunerna har skett utifrån en speciell nyckel baserad på insatta medel.

8. Modell för projektets genomförande

Grunden för projektet inriktning och genomförande utgjordes av delhandlingsprogrammet och den ansökan som gjordes till Nutek sept 2005.. Utifrån detta och en styrka -svaghetsanalys formade kommunerna sina handlingsprogram. Dessa var ibland på kommunnivå och ibland också på skolnivå beroende på kommunens storlek.

Varje kommun utsåg sedan en delprojektledare som ansvarig i kommunen. Örebro hade en ansvarig för gymnasieskolan och en för grundskolan. Dessutom hade man en ansvarig i respektive skolområde i Örebro. På så sätt var många delaktiga och delade på förankring, implementering och lokal organisering.

Delprojektledarna har mötts till gemensamma möten under ledning av Regionförbundet 6 – 7 ggr per år.

9. Aktiviteter

Det är inte möjligt att ge annat än ett axplock av de många aktiviteter som riggades under projektets tak, men se mera under resultat.

I samarbete med Örebro Universitet genomfördes en länsövergripande 7,5 Hp kurs i ”Entreprenörskap för lärare”. Ca 40 lärare deltog i denna.

Degerfors och Karlskoga har tillsammans utbildat ett 60-tal lärare i samarbete med Lärarutbildningen i Stockholm

Regionförbundet anordnade ett antal gemensamma inspirationskonferenser som exempelvis serien ”Den entreprenöriella människan”, ”Den entreprenöriella skolan” och ”Det entreprenöriella samhället”.

Dessa tre konferenser hade tillsammans ca 650 besökare.

Vi har också genomfört två konferenser under temat Våga - Vilja - Växa samt introducerat tvådagarskonferensen ”Entreprenörskapsdagarna i Örebro”. De två senare arrangerades tillsammans med Ung Företagsamhet. Entreprenörskapsdagarna i Örebro besöktes av ca 600 deltagare utan att räkna de som deltog i Ung företagsamhet. Marknadsundersökningsföretaget Impera ansvarade för en webbaserad enkät och av den framgick att 92 % av deltagarna svarade ”ja” på frågan om kommunernas redovisning hade gett mer kunskap om entreprenörskap och vad som genomförts.

En annan intressant fråga löd: Hur viktigt tycker du att det är att skolorna arbetar för att främja entreprenörskap bland eleverna? 96 % gav svaret 4-5 på en femgradig skala.

Vid ”Entreprenörskapsdagarna i Örebro” korades Årets skolentreprenör. Det var en personal- och en elevkategori som tävlade. Alla kommunerna hade på hemmaplan nominerat sin kandidat (lärare och elev) . En jury tittade på nomineringsunderlagen och beslutade sig för vinnarna som korades i Conventums kongresshall under konferensdagarna. Kommunerna har givetvis anordnat egna mässor, företagsdagar, idétävlingar, entreprenörskapsrum, och mycket mer.

Under sensvåren 2008 avslutades projektet med en konferens på Åkerby Herrgård där vi la grunden till en fortsatt strategi för entreprenörskapsutveckling. Universitetet har anordnat en högskolekurs för lärare som är intresserade att utveckla entreprenörskap i undervisningen.

10. Attitydundersökning

Vi vet att våra attityder till vår omvärld styr vårt handlande och att just attitydfrågan är den barriär som vi har att bryta. Därför fokuserade vi på två mättillfällen och lät företaget Konvera AB göra denna attitydundersökning 2006 och 2008. Se vidare i resultatredovisningen sidan 6.

Forum för småföretagsforskning (FSF) genomförde en riksomfattande undersökning hösten 2007 som underlag för rapporten ”Entreprenörskap & Skolan, Berglund-Holmgren 2007, och vi ville att vår region skulle representeras. Askersund, Örebro och Degerfors besöktes och var med i den undersökningen.

Det framgår bland annat i en intervju angående entreprenörskap och begreppsapparaten att den har skapat en definitionsdiskussion utifrån ”det där jobbbar vi redan med” och ”det är inget nytt” .

Att implementera begreppet och göra det till en del av en pedagogik är fortfarande en stor utmaning och projektet har skapat en förväntan och entusiasm men också viss skepticism och avståndstagande. Det senare dock i allt mindre omfattning.

Vid en utvärdering av en högskolekurs på Örebro universitet i entreprenörskap för lärare hösten 2006 från länet anger 76 % att kursen gett dem ”mycket ökat” intresse för entreprenörskap och samma andel att de fått mycket ökad medvetenhet om betydelsen av entreprenörskap. 80 % säger att kursen påverkat inställningen positivt till att starta eget företagande

11. Diskussion

Projektets upplägg har till form och struktur i vår region fungerat som ett ”mini Nutek”. Det innebär att kommunerna har utifrån handlingsplaner och aktivitetsidéer utvecklat olika vägar till målet. Regionförbundet har fungerat som Nutek i support och ekonomifrågor.

Modellen har varit bra på så sätt att den givit kommunerna den frihet att prova och utveckla ”tänket” som just entreprenörskap ska stimulera.

Någon kan invända att styrningen mot fokuserade mål varit otydlig, men styrgruppen har valt att utifrån ett entreprenöriellt förhållningssätt tillåta olika vägar, dock med de ursprungliga målsättningarna som tydlig måltavla.

Delprojektledarna utsedda av varje kommun har varit ingången i kommunen och den som svarat för att processen kommit i gång, förankrat och svarat för ekonomisk återkoppling till Regionförbundet / Projektägaren.

Detta har inneburit att förutsättningarna har varit lite olika i varje kommun beroende på det personliga engagemanget och det kommunala stödet. Men modellen har stort varit bra. Delprojektledarna har känt att ett ansvar att kommunen varit med på banan.

Vid byten av delprojektledare har dock systemet varit sårbart och överlämnandet i en del fall brutit med tempoförlust som följd.

Vid ett par tillfällen har vi haft gemensamma länsövergripande möten med enbart politiken och dessa har varit viktiga och bra. Det är ju en politisk fråga i grunden hur man vill fokusera i skolan.

Vi har i alla sammanhang från projektledningen poängterat att en undervisning baserad på entreprenörskap sänker motivationströskeln och skapar ett sammanhang för eleverna.

12. Resultatredovisning

Resultatet av projektet kommer nedan att redovisas utifrån ett antal i länet gemensamma punkter och därefter följer en sammanfattande reflektion. Här kan direkt konstateras att vi inte har varit framgångsrika i avsnittet lärarutbildningen. Jag har medverkat vid ett möte med Institutionsnämnden, haft två möten med företrädare för lärarutbildningen och kommer att på olika sätt även fortsättningsvis söka tillträde till lärarutbildningen för att söka att möta dessa frågor och utveckla dem tillsammans med utbildningen.

Lärarstudenterna måste vara väl utrustade och beredda på att leda även frågor kring entreprenörskap och ett entreprenöriellt lärande.

12.1 Antal medverkande i projektet fördelade på kvinnor och män.

Personal		Elever	
Kvinnor	Män	Kvinnor	män
2670	2319	12200	12323
summa:	ca 5000		24500

12.2 Uppsatta mål i kommunerna

Askersund: Öka elevernas ”Ta-sig-församhet”. Stimulera pedagogerna att tillämpa ett entreprenöriellt förhållningssätt. Samarbeta skola – hem och näringsliv

Degerfors: Etablera en över tid hållbar modell för entreprenöriellt lärande. Skapa en samsyn kring vikten av företagsamhet och entreprenörskap i skolan. Stärka samarbetet mellan skola och näringsliv.

Hallsberg: Uppnå ökad kunskap om entreprenörskap och företagande, bredare kontakt med och kunskap om det lokala näringslivet, stärkt självförtroende och förbättrad självkänsla. Uppnå ökad lust till lärande och eget företagande som en naturligt och möjligt alternativ till sysselsättning och jobb.

Karlskoga: Skapa modell för integration av entreprenöriellt lärande från grundskolan tom gymnasiet. Påverka attityden till företagsamhet samt genomföra utvecklingsarbeten tillsammans med barn och ungdomar med fokus på entreprenörskap.

Kumla: Utveckla en hållbar entreprenöriell anda hos elever och personal i Kumla skolor.

Laxå: Utveckla nya arbetssätt för att möta samhällets omställning. Eleverna ska stärka sin förmåga att förverkliga egna idéer.

Lekeberg: Att eleverna ska bli medvetna om entreprenörskapets möjligheter att själv forma och skapa sitt liv. Att utveckla personalens förmåga att ta tillvara barnens kreativitet och påhittighet för att kunna förverkliga idéer.

Hällefors: Utveckla samverkan skola – näringsliv, bryta gränser mellan ”manligt och kvinnligt” inom tekniken

Lindesberg: Implementera begreppet entreprenörskap som ska genomsyra verksamheten från förskolan tom gymnasiet. Stimulera intresset för nyföretagande. Stärka självkänsla och självförtroende. Stimulera till arbetsglädje som ska ge bättre resultat.

Ljusnarsberg: Olika delprojekt har genomförts för att stimulera företagande.

Nora: Utveckla samverkan med lokala företag. Personalen ska förstå begreppet entreprenörskap och koppla det till sin verksamhet.

Örebro: Örebro har inte gjort något nedbrutet kommunalt mål utan har jobbat efter det mål som sattes upp gemensamt.

Sydnärkes utbildningsförbund: Aktiviteter och verksamhet som leder till entreprenöriellt tänkande hos eleverna och personalen. Detta ska leva även efter projektperiodens slut.

Målen som kommunerna satt är i många fall svåra att mäta, men vi har accepterat detta för att dessa målformuleringar har föregåtts av diskussioner och visioner och vi såg att dessa ligger i linje med projektformuleringarna.

12.3 Uppnådda mål vid projektets slut

Askersund: Entreprenörskap som en metod vis inläring finns inskriven i skolplanen. Plan finns för samverkan skola näringsliv. Vid anställningar ska entreprenörskapskunskap beaktas. Arbetet med elevföretag etableras på högstadieskolan. Klass 9 F vann utmärkelsen Årets skolentreprenör 2008 i elevklassen.

Degerfors: Samtliga lärare vid Degerfors gymnasieskola och grundskola samt representanter övriga skolformer har deltagit i minst ett seminarium kring entreprenöriellt lärande. 20 lärare har utbildats i en fördjupningskurs via Lärarhögskolan

i Stockholm. Drygt 15 projekt med inriktning på entreprenöriellt lärande har genomförts i kommunen. Entreprenörskap inskrivet som prioriterat område i kommunen.

Hallsberg: Medvetandet om vikten av entreprenöriellt lärande har ökat i kommunen. Projekt och arbetssätt har fokuserats på entreprenörskap. På högstadieskolan har flera så kallade entreprenörskaps- rum inrättats och utrustats för att främja ett friare och mera varierat arbetssätt.

Hällefors: Ett mycket tydligt intresse från näringslivet av vad som händer på skolan. Skolan har insett att flexibilitet är ett nyckelord för näringslivet. Att tänka mera fritt och söka lösningar förutsättningslöst. ”24-timmars ” en dygnslång uppfinnartävling.

Karlskoga: Fokuserat på personalutbildning. Två reguljära utbildningar 16 gymnasielärare 29 grundskolelärare och en rektor har gått utbildningen.

Kumla: Två koordinatörer, utvecklare är utbildade för att riva utvecklingen framåt. En grupp kallad Personlig inriktning – entreprenörskap är startad. Nätverk skola- arbetsliv. Den kommunala skolplanen har entreprenörskapsperspektivet inskrivet under rubriken Kumla och omvärlden: *”Kunskap om och förståelse för närsamhället ger en ökad insikt i arbetsliv och näringsliv och stödjer ett fritt och självständigt framtida studie-och yrkesval.... ”Ett kreativt tänkande som prövas i entreprenörskapsperspektivet bidrar ytterligare till detta”*. Arrangerade av företagsmessa.

Laxå: En särskild inspiratör anställdes för att tillsammans med lärarna utveckla verksamheten. Undervisningen på högstadiet upplagd kring olika profiler skapande, forska, jorden runt. Inköp av material och föremål som restaurerats och upprustats och sålts vidare. Kurser för personalen i att tänka utanför ramarna, modellbyggande, utställning och företagsinfo.

Lekeberg: Kompetensutveckling av personalen. Snillblixterna. Teknikrum är utrustade för att stimulera experimenterande. Inspelning av CD-skiva egen text och musik samt releaseparty och försäljning

Lindesberg: Fem skolområden i staden har deltagit. Eleverna har fått förverkliga sina idéer i praktisk handling och i olika projekt. Större självkänsla och självförtroende hos de som varit med i projektet. Större arbetsglädje i samband med projektarbetena.

Ljusnarsberg: Fyra genomgripande projekt har genomförts: Företagsforskning åk 7, elevcafé drivet av 15 elever, mediegrupp för dokumentation av skolans olika aktiviteter under ett år. Dokumentationen skett i form av film och bildspel .

Nora: Begreppet entreprenörskap har blivit vardagligt och medvetandegjorts hos elever och personal. En samverkansgrupp med personal från de olika skolorna har bildats för att stimulera varandra och tipsa varandra. En högstadieskola har utbildat 9 lärare att jobba med Företagare för en dag.

Örebro: Kompetensutveckling och fortbildning av personal, intern och uppdragsutbildning på Örebro universitet. Skrivningen i skolplanen samt flerårsplanen

”Arbetet med entreprenörskap i skolan ska förstärkas. Detta ska genomsyra skolans vardag och prägla lärandemiljön från förskola till gymnasieskola. En särskild satsning görs med en sommarskola.”

I grundskolornas arbetsplaner ska entreprenörskap vara med och i gymnasienämndens överenskommelser med enheterna ingår arbetet med entreprenörskapsfrågorna som ett av fyra särskilt riktade uppdrag. Trampolinen är ett konkret arbetssätt och projekt som utvecklats ur detta och är ett samarbete med Handelskammaren. Här utvecklas på ett konkret och systematiskt sätt samverkan och samarbete mellan skola och arbetsliv. En gymnasieskola har arrangerat en utbildningsmessa för och av entreprenörer.

Sydnärkesutbildningsförbund: Många fler UF-företag än tidigare har startats, kompetensutveckling av personal. Flera program har utvecklat nya arbetssätt. Exempel på projekt: Ekoturism, Eventföretag, Dryck, Kaffe, Rättvisemärkt, Företagsamhet. Personalen på gymnasieskolan vann också Årets skolentreprenörer 2008 i personalklassen.

12.4 Konsekvenser av projektet på kort och lång sikt

Samtliga kommuner i länet säger att projektet varit en viktig injektion i ett nytt tänkande och skapat bättre förståelse för näringslivets villkor. Dessutom har projektet i sig genererat nya projekt och konkreta idéer hos lärare och skolledning.

Som exempel kan nämnas Trampolinenprojektet. Det är ett samarbetsprojekt mellan Adolfsbergsskolan och Handelskammaren. Idén är ett strukturerat och systematiskt arbete med att integrera näringslivet och skolan. Detta sker genom studiebesök, lektioner med företagsmedverkan, en utvecklad PRAO-verksamhet. Det nya och innovativa är inte redskapen utan det konkreta och systematiska bygget som blir tydligt, spännande och intresseväckande samt det utvecklade samarbetet med Handelskammaren i Mälardalen. Detta exempel visar också på vikten av ledningens stöd och engagemang.

Studiebesökscoach är ett annat exempel från Mariebergsskolan i Örebro.

En lärare tar ansvar för att kontakterna med näringslivet blir meningsfulla och anpassade till barnens referensram. Förarbetar, kontaktar företaget, stöder klassläraren, medverkar konkret vid besöket. Transtenskolan i Hallsberg har inrättat speciella Entreprenörskapsrum, också detta frukten av ett ledarskap som sett vikten av entreprenöriellt lärande.

Exempellistan kan göras lång. För lärare som ser detta som viktigt men vill ha en tydligare krok att hänga upp sitt engagemang på är det viktigt att 9 av länets 12 kommuner har skrivit in vikten av entreprenöriellt lärande eller betoning av entreprenörskap i undervisningen i sina kommunala skolplaner eller kvalitets – redovisningsdokument. Målsättningen var ju att alla 12 kommunerna skulle bli klara inom projektramen, men de kommer inom kort.

Kortsiktigt ett uppvaknande och medvetande om vikten av entreprenöriellt lärande och ta- sig- för-samhet och långsiktigt ett bygge av idéer, projekt och strukturer som stödjer en ny ansats i utbildningen.

12.5 Undersökningsresultat.

Attityder har varit som tidigare påpekats en viktig fråga. Attityd, förväntningar, förutfattade meningar, felaktiga tolkningar mm har utgjort barriärer att forcera . Vi definierade attityder som den viktigaste om genomförde två undersökningar, hösten 2006 och våren 2008.

Vi valde att titta på personal, gymnasieelever åk 1,2, grundskolelever låg-mellan-hög

Tabellerna är hämtade ur rapport 08-154, Konvera 2008

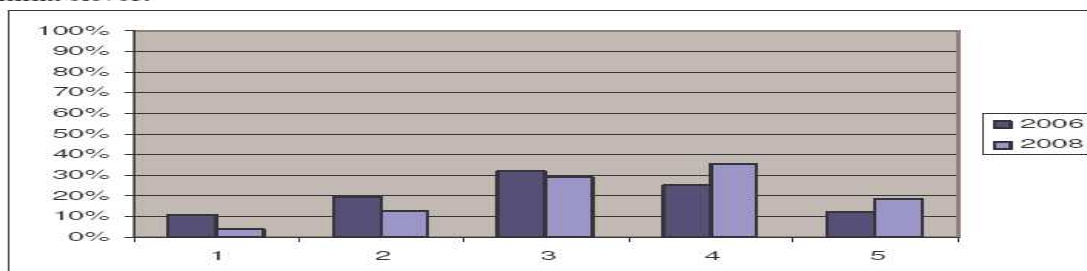

”...enskilt eller i samarbete identifierar möjligheter och gör något med dem...”

3.1.2 Attitydundersökningen

I frågorna 4-13 har respondenterna ombetts att bedöma i vilken utsträckning de anser att påståendena överensstämmer med dem utifrån en skala från 1 till 5, där 1 motsvarar i mycket liten utsträckning och 5 motsvarar i mycket stor utsträckning.

Fråga 4. Jag anser att jag kan förmedla vad begreppet entreprenörskap omfattar till mina elever.

2006: Medel: 3,1 Median: 3 Typvärde: 3
 2008: Medel: 3,5 Median: 4 Typvärde: 4

	1	2	3	4	5	Totalt	Fler än ett svarsalternativ ifyllt	Ej svar
Antal 2006	25	45	74	59	29	232		1
Procent 2006	10,8%	19,4%	31,9%	25,4%	12,5%	100,0%		
Antal 2008	4	14	31	38	20	107	1	
Procent 2008	3,7%	13,1%	29,0%	35,5%	18,7%	100,0%		

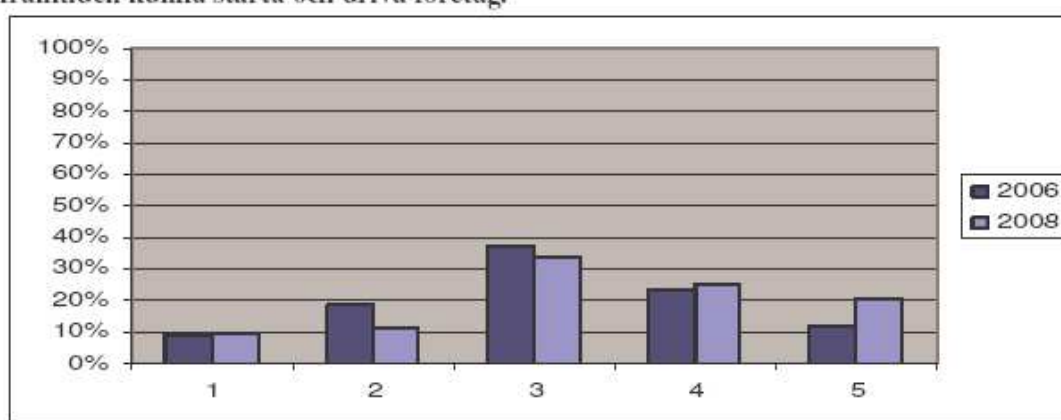
2006: Sammanslaget uppger 37,9 % av respondenterna att de i mycket stor/stor utsträckning kan förmedla vad begreppet entreprenörskap omfattar till sina elever medan 30,2 % av respondenterna uppger i mycket liten/liten utsträckning.

2008: Sammanslaget uppger 54,2 % av respondenterna att de i mycket stor/stor utsträckning kan förmedla vad begreppet entreprenörskap omfattar till sina elever medan 16,8 % av respondenterna uppger i mycket liten/liten utsträckning.

Ovanstående visar att lärarna anser sig kunna förklara begreppet entreprenörskap för sina elever och att de dessutom i stor grad anser att det är viktigt att förbereda eleverna (i detta fall på gymnasieskolan) för att kunna starta och driva ett företag.

När det gäller eleverna så ser vi nedan att alltfler kan förklara begreppet samt att 62 % anser att det är viktigt eller mycket viktigt att skolan informerar om hur man kan starta och driva företag samt att ca 63 % i stor/mycket stor utsträckning kan tänka sig att starta eget företag (fråga 13) Det är riktigt bra siffror och om hälften förverkligar sina tankar så är det en mycket utveckling.

Fråga 13. Jag anser att det är viktigt att i min undervisning förbereda eleverna för att i framtiden kunna starta och driva företag.

2006: Medel: 3,1 Median: 3 Typvärde: 3
 2008: Medel: 3,4 Median: 3 Typvärde: 3

	1	2	3	4	5	Totalt	Ej svar
Antal 2006	20	40	81	51	26	218	15
Procent 2006	9,2%	18,3%	37,2%	23,4%	11,9%	100,0%	
Antal 2008	10	12	36	27	22	107	1
Procent 2008	9,3%	11,2%	33,6%	25,2%	20,6%	100,0%	

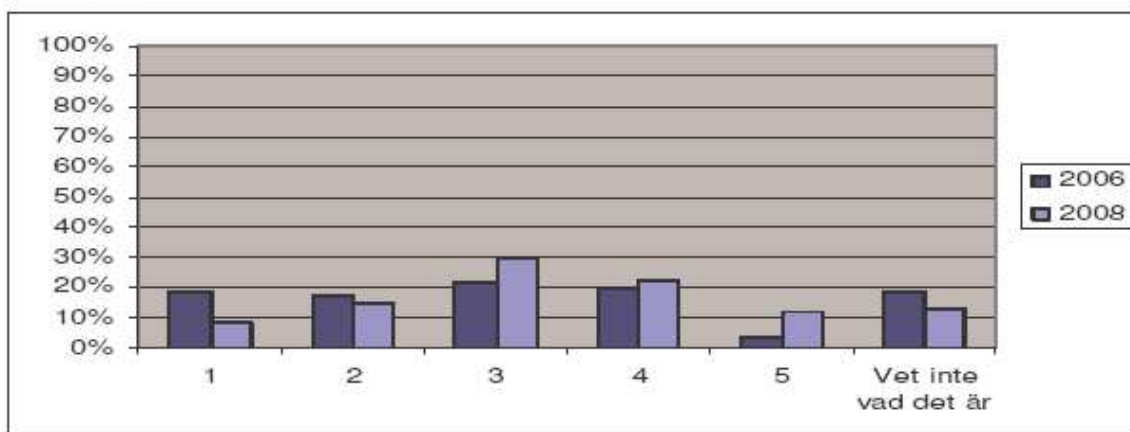
2006: Sammanslaget uppger 35,3 % av respondenterna att de i mycket stor/stor utsträckning anser att det är viktigt att de i deras undervisning förbereder eleverna för att i framtiden kunna starta och driva företag medan 27,5 % uppger att de i mycket liten/liten utsträckning anser detta vara viktigt.

2008: Sammanslaget uppger 45,8 % av respondenterna att de i mycket stor/stor utsträckning anser att det är viktigt att de i deras undervisning förbereder eleverna för att i framtiden kunna starta och driva företag medan 20,5 % uppger att de i mycket liten/liten utsträckning anser detta vara viktigt.

3.2.2 Attitydundersökning

I frågorna 4-13 har respondenterna ombetts att bedöma i vilken utsträckning som de anser att påståendena överensstämmer med dem utifrån en skala från 1 till 5, där 1 motsvarar i mycket liten utsträckning och 5 motsvarar i mycket stor utsträckning.

Fråga 4. Jag kan förklara begreppet entreprenörskap för någon som inte känner till vad det innebär.

2006: Medel: 2,7 Median: 3 Typvärde: 3
 2008: Medel: 3,2 Median: 3 Typvärde: 3

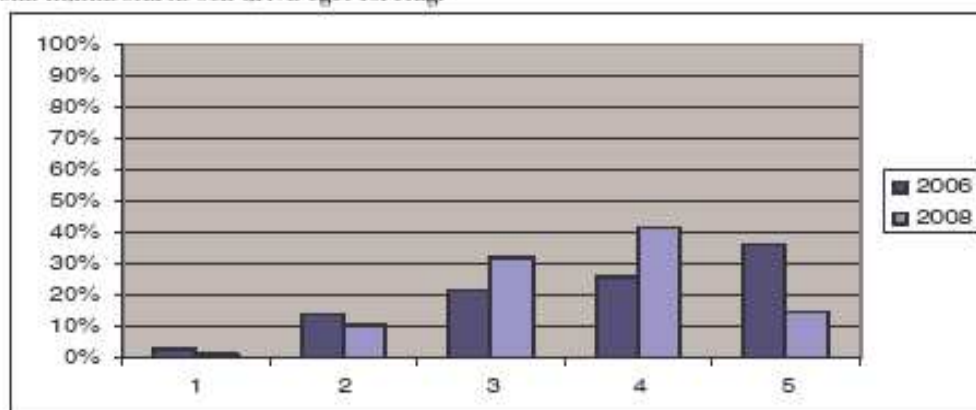
	1	2	3	4	5	Vet inte vad det är	Totalt	Fler än ett svarsalternativ ifyllt	Ej svar
Antal 2006	20	18	23	21	4	20	106	1	2
Procent 2006	18,9%	17,0%	21,7%	19,8%	3,8%	18,9%	100,0%		
Antal 2008	8	14	28	21	11	12	94	1	
Procent 2008	8,5%	14,9%	29,8%	22,3%	11,7%	12,8%	100,0%		

2006: Sammanslaget uppger 23,6 % av respondenterna att de i mycket stor/stor utsträckning kan förklara vad begreppet entreprenörskap är medan 35,9 % uppger att de i mycket liten/liten utsträckning kan detta. 18,9 % av respondenterna uppger att de inte vet vad begreppet entreprenörskap är.

2008: Sammanslaget uppger 34,0 % av respondenterna att de i mycket stor/stor utsträckning kan förklara vad begreppet entreprenörskap är medan 23,4 % uppger att de i mycket liten/liten utsträckning kan detta. 12,8 % av respondenterna uppger att de inte vet vad begreppet entreprenörskap är.

Fråga 12. Jag anser att det är viktigt att skolan informerar mig om hur jag i framtiden ska kunna starta och driva eget företag.

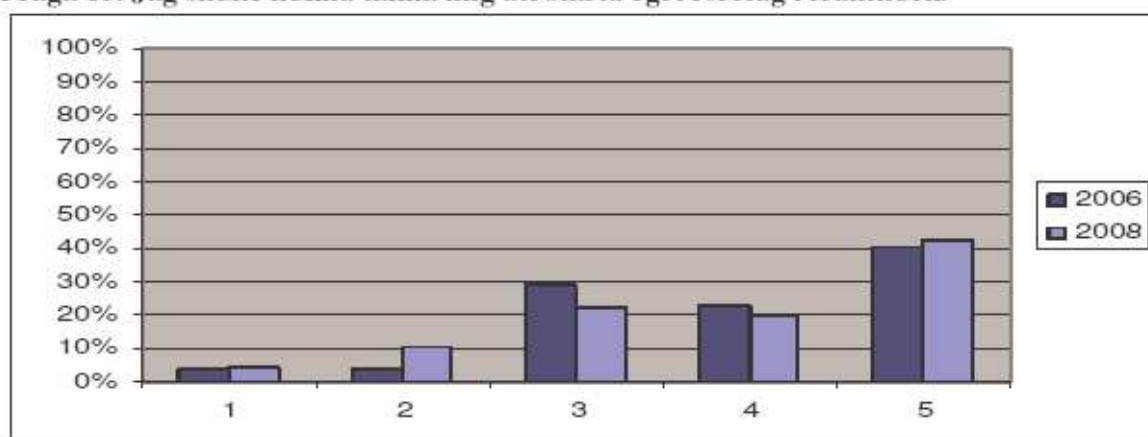
2006: Medel: 3,8 Median: 4 Typvärde: 5
 2008: Medel: 3,6 Median: 4 Typvärde: 4

	1	2	3	4	5	Totalt	Fler än ett svarsalternativ ifyllt
Antal 2006	3	15	23	28	39	108	1
Procent 2006	2,8%	13,9%	21,3%	25,9%	36,1%	100,0%	
Antal 2008	1	10	30	39	14	94	1
Procent 2008	1,1%	10,6%	31,9%	41,5%	14,9%	100,0%	

2006: Sammanslaget uppger 62,0 % av respondenterna att de i mycket stor/stor utsträckning anser att det är viktigt att skolan informerar dem om hur de i framtiden ska kunna starta och driva företag medan 16,7 % av dem uppger att de i mycket liten/liten utsträckning anser detta.

2008: Sammanslaget uppger 56,4 % av respondenterna att de i mycket stor/stor utsträckning anser att det är viktigt att skolan informerar dem om hur de i framtiden ska kunna starta och driva företag medan 11,7 % av dem uppger att de i mycket liten/liten utsträckning anser detta.

Fråga 13. Jag skulle kunna tänka mig att starta eget företag i framtiden.

2006: Medel: 3,9 Median: 4 Typvärde: 5
 2008: Medel: 3,9 Median: 4 Typvärde: 5

	1	2	3	4	5	Totalt	Ej svar
Antal 2006	4	4	31	24	43	106	3
Procent 2006	3,8%	3,8%	29,2%	22,6%	40,6%	100,0%	
Antal 2008	4	10	21	19	40	94	1
Procent 2008	4,3%	10,6%	22,3%	20,2%	42,6%	100,0%	

2006: Sammanslaget uppger 63,2 % av respondenterna att de i mycket stor/stor utsträckning skulle kunna tänka sig att starta eget företag i framtiden medan 7,6 % av dem uppger att de i mycket liten/liten utsträckning skulle kunna tänka sig detta.

2008: Sammanslaget uppger 62,8 % av respondenterna att de i mycket stor/stor utsträckning skulle kunna tänka sig att starta eget företag i framtiden medan 14,9 % av dem uppger att de i mycket liten/liten utsträckning skulle kunna tänka sig detta.

Entreprenörer har många ansikten.

13. Slutsatser.

Projektet Entreprenörskap och företagande i skolan har i Örebroregionen betytt mycket för många. Elever har förverkligat idéer, lärare har tillämpat nya grepp och fått möjligheter att växla upp idéer som det tidigare inte var ekonomisk möjliga att realisera. Skolans ledning har tvingats ta ställning till begreppet och förhålla sig till detta. Politiken har sett att ett entreprenöriellt lärande är ett viktigt instrument för att öka motivationen och ge eleverna och personalen möjlighet att se sammanhang och tydligare koppla ihop näringsliv/arbetsliv och utbildning. Om det senare vittnar flera uttalande från lärare och politiker. Vid Entreprenörskapsdagarna i Örebro våren 2008 uttalades det tydligt att man vill se en fortsättning i länet på denna utveckling. Och det pekar ju också skol- och verksamhetsplanernas innehåll på.

Projektledningen vill tydligt rekommendera kommunerna att inte släppa greppet nu när det börjar sätta sig. Läget är på många håll skört och de frön som växer måste få fortsatt näring. Lärarutbildningen i Örebro bör tydligare och med mera kraft ta till sig begreppet entreprenöriellt lärande och stimulera studenterna att känna sig bekväma med begreppet och vara beredda på att ute i skolorna handleda entreprenöriella elever och ge dem impulser att utveckla entreprenörskap.

Har vi uppnått syfte och mål?

Vi har nått elever, personal och politiker med satsningen på entreprenörskap i skolan. Många har fått det verktyg som behövs för att skapa sammanhang och engagemang i utbildningen. Diskussioner och analys kring begreppet entreprenörskap har varit nödvändigt och i många fall frustrerande. Gör vi detta redan eller är det något nytt? Målet var förtrogenhet med begreppet och det är svårt. Om detta är forskningen överens. Det finns många ansikten på detta, flera än vi trodde när vi gick in i projektet. Ungdomarna har erbjudits ta sig för verksamhet och andra entreprenöriella aktiviteter. På regionförbundet finns alla kommunernas redovisningar för den som är intresserad. Av attitydundersökningen framgår att lärare tycker att det är viktigt att undervisa om entreprenörskap och att ge ungdomarna stimulans att bli egna företagare. Vi har inte nått lärarutbildningen på Örebro Universitet såsom var satt i målformuleringen. Men detta arbete fortsätter och vi kan hoppas på den utredning som kommer hösten 2008 avseende en ny lärarutbildning.

14. Framtiden

Direkt på detta projekt följer en EU-satsning inom programmet Central Baltic. Här ingår de flesta kommunerna i länet och tillsammans med två andra län i Östra Mellansverige plus Finland Lettland och Estland.

Vidare kommer en arbetsgrupp under ledning av Regionförbundet att ta fram en Regional strategi för Örebroregionen. Det är oerhört viktigt att det finns en gemensam plan för det fortsatta arbetet. Regionen behöver ta tillvara de entreprenörer som finns i vårt utbildningsväsen både inom elev- och personalsektorn. Vi behöver också utveckla samarbetet med Universitetet och näringslivet.

Mycket är gjort men det mesta återstår.

Och tur är väl det